

A magyar történeti alkotmány

Korszakok és kihívások

Szerkesztette
Hörcher Ferenc,
Thomas Lorman
és Pócza Kálmán

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

A magyar történeti alkotmány

Korszakok és kihívások

A magyar történeti alkotmány

Korszakok és kihívások

Szerkesztette
Hörcher Ferenc, Thomas Lorman
és Pócza Kálmán

LUDOVIKA
EGYETEMI KIADÓ

Budapest, 2023

A fordítás az alábbi kiadás alapján készült:
Ferenc Hörcher and Thomas Lorman (eds): *A History of the Hungarian
Constitution: Law, Government and Political Culture in Central Europe*.
London, I.B. Tauris – Bloomsbury Publishing, 2019.

A magyar kiadást szakmailag lektorálta:
Horváth Attila

Kiadja a Nemzeti Közszolgálati Egyetem
Ludovika Egyetemi Kiadó
A kiadásért felel: Deli Gergely rektor

Székhely: 1083 Budapest, Ludovika tér 2.
Kapcsolat: kiadvanyok@uni-nke.hu

Felelős szerkesztő: Inzsöl Kata
Olvasószerkesztő: Szabó Ilse
Korrektor: Kutas Éva
Tördelőszerkesztő: Körösi László

Nyomdai kivitelezés: Gelbert ECO Print Kft.
Felelős vezető: Gellér Róbert ügyvezető

DOI: <https://doi.org/10.36250/00873.00>

ISBN 978-963-531-753-0 (nyomtatott)
ISBN 978-963-531-755-4 (ePDF) | ISBN 978-963-531-754-7 (ePub)
© Ferenc Hörcher and Thomas Lorman 2018, 2020

This translation of *A History of the Hungarian Constitution: Law, Government
and Political Culture in Central Europe* is published by arrangement with
Bloomsbury Publishing Plc.

Hungarian edition © Nemzeti Közszolgálati Egyetem, 2023
Hungarian translation © The Authors, 2023

Minden jog védve.

Tartalom

<i>A kötet szerzői</i>	7
<i>Előszó a magyar kiadáshoz</i>	11
Philip Barker – Thomas Lorman: Bevezetés	13
Martyn Rady: A jog és az ősi alkotmány a középkori és kora újkori Magyarországon	35
Szijártó M. István: Az alkotmány eszméjének születése a 18. század végén	55
Philip Barker: A múlt feltámasztása – a jövő átfarmálása	79
Hörcher Ferenc: A történeti alkotmány reformja vagy eltörlése?	115
Cieger András: „Vigyázzanak Önök a codificatióval. Maradjanak elasticus elveknél”	147
Thomas Lorman: A rugalmassággal élni és visszaélni	189
Szabó István: A történeti alkotmány és az 1920. évi I. törvénycikk	211
Fekete Balázs: Az alkotmányos hagyományok kontinuitása és megszakadása a II. világháború után	229
Pócza Kálmán: A történeti alkotmány újjáélesztése: elméleti reflexiók	257
Hörcher Ferenc – Pócza Kálmán: Utószó: A történeti alkotmány jövőjéről	289

Vákát oldal

A kötet szerzői

Philip BARKER jelenleg a University College London – School of Slavonic and East European Studies adjunktusa. Korábban, 2003 és 2011 között a Budapesti Corvinus Egyetemen és a Pázmány Péter Katolikus Egyetemen oktatott, valamint (mű)fordítóként és tolmácsként is dolgozott. Kutatási területei: magyar politikai eszmetörténet (különösen a 18. században), politikai diskurzus, a fordítás gyakorlata és elmélete.

CIEGER András a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Történettudományi Intézetének tudományos főmunkatársa, osztályvezető. Kutatási területe: a 19. századi Magyarország politika- és társadalomtörténete. Legutóbbi publikációi: *A magyar országgyűlés a dualizmus korában I. A képviselőház (1865–1918)* (Budapest, Országház Könyvkiadó, 2021); Cieger, András – Gergely, András: Ungarn. In Daum, Werner et al. (szerk.): *Handbuch der europäischen Verfassungsgeschichte im 19. Jahrhundert: Institutionen und Rechtspraxis im gesellschaftlichen Wandel* (Bonn, Dietz, 2020); *New Models and Old Traditions: Debates on Parliamentaryism in Hungary After the Austro-Hungarian Settlement of 1867*. In Remieg, Aerts et al. (szerk.): *The Ideal of Parliament in Europe since 1800* (London, Palgrave Macmillan, 2019).

HÖRCHER Ferenc a Nemzeti Köszolgálati Egyetem Politika- és Államelméleti Kutatóintézetének vezetője, kutatóprofesszora, az Eötvös Loránd Kutatási Hálózat Bölcsészettudományi Kutatóközpont Filozófiai Intézetének tudományos tanácsadója, korábbi intézetigazgatója. Politikai filozófus, eszmetörténész. Kutatási területe: kora modern és kortárs politikai gondolkodás, konzervativizmus és liberalizmus, az európai város politikai gondolkodása, magyar politikai eszmetörténet. Legutóbbi publikációi: *The Political Philosophy of the European City: From Polis, through City-State, to Megalopolis?* (Lanham, Rowman and Littlefield, 2021); *Is the Historical Constitution of Hungary Still a Living Tradition?: A Proposal for Reinterpretation*, In Górnisiewicz, Arkadiusz – Szlachta, Bogdan (szerk.): *The Concept of Constitution in the History of Political Thought* (Berlin–Boston, De Gruyter Verlag, 2017).

FEKETE Balázs az Eötvös Loránd Tudományegyetem Jog- és Államtudományi Karának habilitált egyetemi docense és a Társadalomtudományi Kutatóközpont Jogtudományi Intézetének főmunkatársa. Kutatási területei: a jogösszehasonlítás módszertana, a laikus jogi kultúra jellemzői. Legutóbbi publikációi:

Paradigms in Modern Comparative Law. A History (Oxford, Hart, 2021); *Az európai alkotmánypreambulumban. Összehasonlító és elméleti perspektívák* (Budapest, ELTE Eötvös, 2019)

Thomas LORMAN a University College London – School of Slavonic and East European Studies adjunktusa és a *Central Europe* tudományos folyóirat szerkesztője. Kutatási területe: Közép-Európa politikai, jogi és egyházi története. Legutóbbi publikációja: *The Making of the Slovak People's Party. Religion, Nationalism and the Culture War in Early Twentieth Century Europe* (London, Bloomsbury, 2020).

PÓCZA Kálmán a Nemzeti Közszerzői Egyetem Politika- és Államelméleti Kutatóintézetének tudományos főmunkatársa, a Mathias Corvinus Collegium Alkotmánypolitikai Műhelyének vezetője, a JUDICON-EU nemzetközi összehasonlító kutatási projekt vezetője. Kutatási területei: alkotmányosság, alkotmánybíráskodás, politikai reprezentáció, parlamentarizmus. Legutóbbi publikációi: *Umkämpftes Terrain. Politik und Verfassungsgericht in Ungarn seit 1990*. In Ellen Bos – Astrid Lorenz (szerk.): *Das politische System Ungarns* (Wiesbaden, Springer Verlag, 2021); *Closing the Expectation Gap? Crisis of Hungarian Parliamentarism in the Inter-War Period*. In Remieg, Aerts et al. (szerk.): *The Ideal of Parliament in Europe since 1800* (London, Palgrave Macmillan, 2019).

Martyn RADY a University College London professor emeritusa. Kutatási területe: a középkori és kora újkori Magyarország, Közép-Európa története. Legutóbbi publikációi: *The Habsburgs: The Rise and Fall of a World Power* (Basic Books, 2020); *The Habsburg Empire: A Very Short Introduction* (Oxford, Oxford University Press, 2017); *Customary Law in Hungary: Courts, Texts, and the Tripartitum* (Oxford, Oxford University Press, 2015).

SZABÓ István a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jogtörténeti Tanszékének vezetője, egyetemi tanár. Kutatási területe: az 1848 utáni magyar, német és osztrák alkotmányfejlődés. Legutóbbi publikációi: *A Szent Korona és az államforma*. In Peres, Zsuzsanna – Bathó, Gábor (szerk.): *Ünnepi tanulmányok a 80 éves Máthé Gábor tiszteletére: Labor est etiam ipse voluptas*. (Budapest, Ludovika Egyetemi Kiadó, 2021); *Innere Autonomien in der dualistischen Monarchie. Jegtörténeti Szemle* (2021); *150 éves a német egység. Iustum Aequum Salutare* (2021).

SZIJÁRTÓ M. István az Eötvös Loránd Tudományegyetem Gazdaság- és Társadalomtörténeti Tanszékének egyetemi tanára. Kutatási területe: a 18. századi magyarországi politika társadalom- és kultúrtörténete, ezen belül is elsősorban a diéta története, illetve a történetírás története és elmélete, különös tekintettel a mikrotörténelemre. Legutóbbi publikációi: *Estates and Constitution. The Parliament in Eighteenth-Century Hungary* (New York – Oxford, Berghahn, 2020); *A diéta II: A 18. századi politikai elit társadalom- és kultúrtörténeti megközelítésben* (Budapest, Magyar Nemzeti Levéltár, 2021).

Vákát oldal

Előszó a magyar kiadáshoz

Jelen kötet ötlete a *European Society for the History of Political Thought* 2016-ban, Barcelonában megrendezett konferenciájára nyúlik vissza. Az ottani előadások szerkesztett változatát további felkért szerzők dolgozatával egészítettük ki a kötet koncepciójának megfelelően. A kötet eredeti, angol nyelvű változata 2019-ben, az I.B. Tauris gondozásában jelent meg *A History of the Hungarian Constitution. Law, Government and Politics in Central Europe* címmel Hörcher Ferenc és Thomas Lorman szerkesztésében. Köszönettel tartozunk a Bloomsbury Kiadónak mint az I.B. Tauris jogutódjának, hogy hozzájárult a kötet magyar nyelvű változatának kiadásához. A magyar nyelvű kiadás szerkesztésébe Pócza Kálmán is bekapcsolódott.

Budapest, 2022. március 8.

A szerkesztők